

Coöperaties en gemeenten Energiegemeenschappen, aanbesteden, staatssteun

Saskia Müller

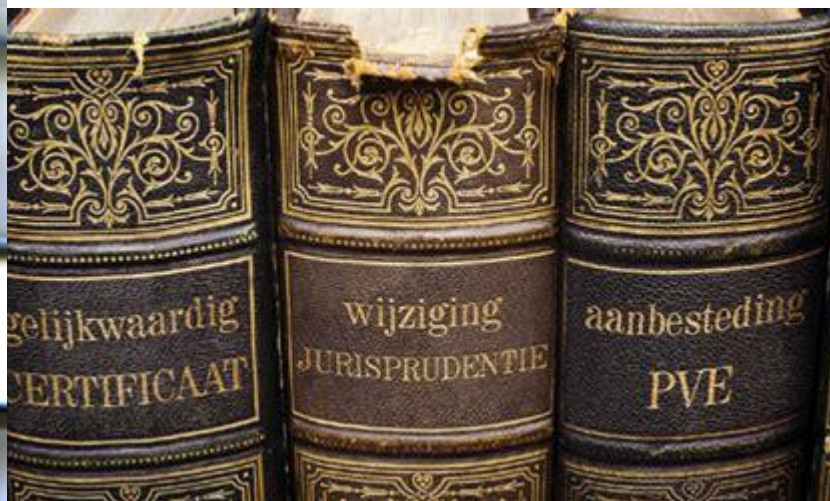
voor

Energie Samen Zuid-Holland

12 juni 2025

Programma

- 17.00 Welkom, programma, vragen
-
- 17.15 Onderlinge samenhang programma onderdelen
-
- 17.25 Staatssteun
-
- 17.45 Aanbestedingen
-
- 18.15 Pauze
-
- 18.40 Uitdaagrecht
-
- 18.50 Energiegemeenschappen
-
- 19.20 Volwaardige en volwassen positie in Amsterdam
-
- 19.45 Laatste vragen
-
- 20.00 Afsluiten
-

Overzicht

Staatssteun

- Subsidies
- DAEB
- AGVV
- De minimis
- Subsidierecht
- Gelijkheidsbeginsel

Aanbesteden

- Openbaar ja/nee
- Selectiecriteria
- Alternatieven

Energiegemeenschappen

Uitdaagrecht

Invloed van gemeentelijk beleid

Staatssteun

Selectieve, niet-marktconforme financiële ondersteuning die voldoet aan alle onderstaande vereisten.

Vijf criteria:

- de steun wordt verleend aan een [onderneming](#) die een economische activiteit verricht;
- de steun wordt door [staatsmiddelen](#) bekostigd;
- deze staatsmiddelen verschaffen een [economisch voordeel](#) dat niet via normale commerciële weg zou zijn verkregen ([non-marktconformiteit](#));
- de maatregel is [selectief](#): het geldt voor één of enkele ondernemingen, een specifieke sector/regio;
- de maatregel vervalst de mededinging (in potentie) en (dreigt te) leiden tot een [ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer](#) in de EU.

Toets vooraf, melding bij de EC met deugdelijke motivering.

Staatssteun

Subsidieverlening.

- Bestuursrecht, i.h.b. gelijkheidsbeginsel
- Voor organisatie subsidiebeleid aan de voorkant zorgvuldig en sluitend opbouwen. Daarna zijn projectsubsidies eenvoudiger aan geselecteerde organisaties te verstrekken.
- Voordeel (voor subsidiegever) is dat jaarlijkse verantwoording goed gebruikt kan worden voor periodieke bijstelling van subsidies en voorwaarden.

Staatssteun

Uitzonderingen op meldingsplicht en toets EU

De-minimis - algemeen

- Beperkt effect op handelsverkeer, geen grensoverschrijdend effect
- Bijdragen tot € 300.000
- Berekenen over 3 achtereenvolgende jaren
- Geldt voor groep

Staatssteun

De-minimis - Dienst van Algemeen Economisch Belang

- Diensten van algemeen economisch belang zijn economische activiteiten die een publiek belang dienen. De ondernemers of overheden die een DAEB uitvoeren bieden hun dienst aan op 'een markt'. Doorgaans is er sprake van onrendabele activiteiten en/of van activiteiten die de markt ontoereikend naar (sociaal-) maatschappelijk verantwoorde voorwaarden kan uitvoeren. Hierdoor moeten ondernemingen, die met een DAEB belast zijn, worden gecompenseerd voor de openbare diensten die zij uitvoeren. Soms aanbestedingsplicht.
- Maximaal 750.000 in drie achtereenvolgende jaren, cumulatie met algemene de-minimis mogelijk tot 1.050.000 in 3 jaar.

Algemene Groeps Vrijstelings Verordening (AGVV): procedure kennisgeving EU

- Voorwaarden aan uitzonderingen op ongeoorloofde staatssteun
- Steun voor o.a. de bescherming van het milieu, energie-efficiëntie in gebouwen, lokale (laad)infrastructuur
- Rentesubsidies, leningen, garanties en risico financiering
-

Aanbesteden

- Opdrachten voor diensten of leveringen
Overeenkomst onder bezwarende titel
- Wel of niet openbaar aanbesteden?
- Bij aanbesteden: mogelijkheden tot sturing door opdrachtgever:
selectiecriteria, gunningscriteria, uitsluitingsgronden en
geschiktheidseisen.
- Bijvoorbeeld: schone energie, CO2 schaduwbeprijzing, lokaal initiatief.

Aanbesteden

- Drempelbedragen

<u>Leveringen/diensten</u>	<u>Werken</u>	
215.000	5.400.000	Europees
50.000 – 215.000	50.000 – 5.400.000	Meerv. onderhands
0 – 50.000	0 – 50.000	Enkelv. onderhands

Aanbesteden

- Gunnen grond, water of daken voor opwek van hernieuwbare energie.
- Wel of niet openbaar aanbesteden?

Aanbesteden

Het Didam arrest

Schaarse vergunning en schaarse grond uit te geven door overheid

Gemeente handelde o.b.v. privaatrecht, als eigenaar

Aanbesteden

Privaatrechtelijk handelen (als eigenaar) van overheid ook onderwerpen aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur

In casu: gelijkheidsbeginsel/beginsel van gelijke kansen

Openbaarmaking van voornemen tot verkoop en van selectiecriteria

Uitzondering: objectieve verwachting dat slechts een enkele partij interesse heeft.

Aanbesteden

- Alternatieven:
 - Voorbehouden opdrachten
 - Algemeen belang, herinvestering, participatie, 1 maal per 3 jaar
 - Opstalrecht onder voorwaarden niet onder aanbestedingsplicht
- Energiegemeenschappen

Uitdaagrecht

- Cooperaties nemen het initiatief terzake:
autonome taken en lokale voorzieningen, geen exclusieve taken

Plan heeft: maatschappelijke waarde, wortels in de buurt, rechtspersoon initieert en heeft kennis en ervaring.

Gemeente moet in haar beleid tevoren duidelijk maken dat ze de gemeenschap in bepaalde gevallen belangrijker vindt dan de markt.
Stelt eisen aan EG en aan door hen uit te voeren projecten.

Energiegemeenschappen

Definitie

- een **juridische entiteit**. Welke rechtsvorm energiegemeenschappen precies krijgen , wordt overgelaten aan de lidstaten. Burgerinitiatieven die niet de vorm van een rechtspersoon hebben kwalificeren dus niet als energiegemeenschap.
- gebaseerd op **vrijwillige en open deelname**. Hiermee onderscheiden energiegemeenschappen zich van bepaalde andere gemeenschapsvormen zoals bepaalde publiek-private partnerschappen.
- gericht op het bieden van **milieu-, economische of sociale gemeenschapsvoordelen** aan haar leden of aan de lokale gebieden waar ze actief zijn.
- Leden zijn natuurlijke personen, lokale autoriteiten of micro of kleine ondernemingen

Mogen energie of gas leveren of delen zonder vergunning binnen de gemeenschap.

Hernieuwbare energiegemeenschap: gericht op het opwekken, gebruiken en verhandelen van hernieuwbare energie. beperkt doel en nabijheid aandeelhouders of leden. Voor eenvoudige energiegemeenschap (van burgers) geldt dit niet.

Lidstaten verplicht tot creëren gelijk speelveld voor eenvoudige energiegemeenschap, bijv. toegang tot transportnetwerken.

Hernieuwbare energiegemeenschap moet actief gestimuleerd worden middels ondersteuning. Dwz ongelijkheid helpen opheffen door andere behandeling (voorbeeld: SCE). Geldt ook voor netbeheerders (o.g.v. Energiewet).

Energiewet

In werking per 1.1. 2026

Energiegemeenschap:

juridische entiteit die ten behoeve van haar leden, vennoten of aandeelhouders activiteiten op de energiemarkt verricht en als hoofddoel heeft het bieden van milieuvoordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is, en niet is gericht op het maken van winst.

Energiewet en gemeenschappen

Artikel 2.4: voorwaarden energiegemeenschap (1)

1. Een energiegemeenschap neemt in haar statuten, of, in geval van een personenvennootschap, in een overeenkomst, ten minste op dat:
 - a. de participatie in de energiegemeenschap open en vrijwillig is;
 - b. de leden, vennoten of aandeelhouders het recht hebben de energiegemeenschap te verlaten; en
 - c. de feitelijke zeggenschap over de energiegemeenschap is gelegen bij leden, vennoten of aandeelhouders die natuurlijke personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, gemeenten, waterschappen, provincies of gemeenschappelijke regelingen zijn.

Energiewet en gemeenschappen

Artikel 2.4: voorwaarden energiegemeenschap (2)

2. Een energiegemeenschap die hernieuwbare energieprojecten ontwikkelt, kan:
- a. in aanvulling op het eerste lid, in de statuten of de overeenkomst opnemen dat de leden, vennoten of aandeelhouders van de energiegemeenschap enkel natuurlijk personen, gemeenten, waterschappen, provincies, gemeenschappelijke regelingen of micro-ondernemingen, kleine ondernemingen of middelgrote ondernemingen zijn;
 - b. in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, de feitelijke zeggenschap over de energiegemeenschap bij die leden, vennoten of aandeelhouders van de rechtspersoon leggen, die in de nabije omgeving van de hernieuwbare-energieprojecten zijn gevestigd; en
 - c. in haar statuten bepalen dat de deelnemende leden, vennoten of aandeelhouders een gelijk stemrecht hebben.

Energiewet en gemeenschappen

Relevantie

Overheid bepaalt bij opdracht: overheids-, markt- of gemeenschapstaak?

I.g.v. markttaak: aanbestedingsregels (drempelbedragen, gelijk speelveld etc)

I.g.v. overheidstaak: wel of niet zelf uitvoeren.

I.g.v. gemeenschapstaak: lokale partij. Fictie is dat dit er slechts een kan zijn. Eventueel samenwerken.

Objectief toetsingskader nodig voor gemeenschap.

Warmtewet (Wcw) en gemeenschappen

Wet collectieve warmtevoorziening
in werking per 1 januari 2026?

Doel: vergemakkelijken aanleg warmtenetten.

Regie voor gemeenten:

- Warmtekavels bepalen en warmtebedrijven aanwijzen:

50 % publieke eigendom warmtebedrijven

Uitzondering voor warmtegemeenschappen tot 1500 aansluitingen
middels ontheffing van verbod op leveren.

Warmtewet (Wcw) en gemeenschaps

Een warmtegemeenschap is altijd ook een energiegemeenschap.

En voorts voldoet ze aan specifieke eisen uit de Wcw.

Warmtegemeenschap is een rechtspersoon of personenvennootschap die:

- a. ten behoeve van haar leden, vennoten of aandeelhouders actief is als warmtebedrijf;
- b. als hoofddoel heeft het bieden van milieuvoordelen of economische of sociale voordelen aan haar leden, vennoten of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is;
- c. niet is gericht op het maken van winst, en
- d. gebruik maakt van duurzame warmtebronnen als belangrijkste warmtebron.

Leden kunnen ook middelgrote ondernemingen in de nabijheid zijn.

Warmtewet (Wcw) en gemeenschappen

Warmtegemeenschap kan behalve zelf warmtebedrijf zijn ook

- Klein collectief systeem organiseren
- Taken uitvoeren van of
- Diensten verlenen aan een warmtebedrijf of
- Participeren in een warmtebedrijf.

Willen is kunnen

Volwassen en volwaardig Amsterdamse energiecoöperaties groeien samen op

Natuur en Milieu federatie Utrecht
15 april 2025

Saskia Müller – APEC + Amsterdam Energie

A **Amsterdamse Producterende**
P **Energie Coöperaties** is een
E samenwerkingsverband van
C ~~zeven~~ Amsterdamse
gemeenschappen van
bewoners en bedrijven die
lokaal zon, wind of warmte
(gaan) produceren

Waarom?

december 2021

- Jong
- Actief
- Schattig
- Veelbelovend

Dus...
december 2021

Duurzame opwek en gebruik sterk vergroten

Focus op professionalisering en groei

Gemeente nodig voor beleid en geld

Wie?

december 2021- april 2025

Amsterdam Energie – Ecoستroom -
Ketelhuis WG – Meer Energie – NDSM
Energie - Weesp Duurzaam - Zuiderlicht

Ruim 20 collectieven

A **Amsterdamse Producterende**
P **Energie Coöperaties** is een
E samenwerkingsverband van
C zeven Amsterdamse
gemeenschappen van
bewoners en bedrijven die
lokaal zon, wind of warmte
(gaan) produceren

A **Amsterdamse Producterende**
P **Energie Coöperaties** is een
E samenwerkingsverband van
C ~~zeven~~ Amsterdamse
gemeenschappen van
bewoners en bedrijven die
lokaal zon, wind of warmte
(gaan) produceren

De weg 2021 - 2022

2021 : Zeven samen, alleen productie?
 Manifest of actie?

2022 : Verkiezingen en nieuw college akkoord

De weg 2022 - 2023

De weg 2023 - 2024

2023 :	Mislukte aanbestedingen Lawaai maken
2024 :	Actie, aandacht, geld Kwartiermaker, samenwerking

De weg 2024

- Nummer VN (automatisch) **College van burgemeester en wethouders Directie (automatisch)**

- **Voordracht voor de vergadering van 19 november 2024** Portefeuille Duurzaamheid, Energietransitie, Democratisering

- Agendapunt <automatisch>

- Tekst van openbare besluiten

- wordt gepubliceerd Onderwerp

- **Een volwaardige en volwassen positie van energiegemeenschappen in Amsterdam**

- **Het college van burgemeester en wethouders besluit**

- Kennis te nemen van het adviesrapport “Naar een volwaardige en volwassen positie van energiegemeenschappen in de energietransitie in Amsterdam”, opgesteld in gezamenlijke opdracht van een aantal energiecoöperaties verbonden in de APEC en de gemeente Amsterdam.

- In te stemmen met het in positie brengen van de energiegemeenschappen en ze een volwassen en volwaardige rol in de energietransitie te geven (conform Europese en Nederlandse wetgeving) naast en met overheid en markt.

- In te stemmen met het verstrekken van de opdracht om op basis van het adviesrapport de publiek-civiele samenwerking binnen de energietransitie verder uit te werken in een concreet plan en routekaart en dit uiterlijk voor het zomerreces 2025 aan het college voor te leggen. Met daarbij de volgende specifieke aandachtspunten: inzichtelijk te maken hoe energiegemeenschappen binnen de uitvoering van de energietransitie een volwaardige plek krijgen, rekening houdend met de verschillende doelen van de energietransitie. En dit op te nemen in de herijking van de koers van de warmtetransitie;

- bij de uitwerking ook invulling te geven aan de wijze waarop ongelijk investeren voor gelijke kansen een plek krijgt;

- uitwerken van de term lokaal eigenaarschap/eigendom ten behoeve van zon, wind en warmte en andere vormen van energieopwekking;

- In het eerste kwartaal van 2025 financieel instrumentarium ontwikkelen waarbij langjarige samenwerking (> 5 jaar) kan worden geborgd.

- Kennis te nemen van de activiteiten die begin dit jaar zijn gestart, waarmee een praktische invulling wordt gegeven aan de volwaardige en volwassen rol van energiegemeenschappen in de energietransitie.

-

Ambitie

2025 - 2030

- Groei van duurzame opwek: wind en zon
 - Groene netten: warmte in de buurt
 - Besparing, isolatie, voorlichting
 - Integratie
-
- Samenwerken in een koepel
 - Cooperaties blijven autonoom

Ambitie

2025 - 2030

- Professionalisering en groei
- I.s.m. gemeente beleid ontwikkelen en vooral doen
- Energie Diensten Organisatie
 - Kennis en ervaring bieden en uitwisselen: juridisch, technisch, financieel, projectleiding, gemeenschap vormen, marketing
 - Back office

Samen

Koepel

- Soorten leden m.h.o. preferentie
- Autonome gemeenschappen
- Gezamenlijke werkgebieden programmeren
 - Wind
 - Warmte
 - Besparen
 - Zon
 - Integratie

Integratie pilots

- Nut:
 - gemeenschap bouwen
 - optimale benutting opwek
 - energie armoede
 - congestie?
- Maakt energiegemeenschappen noodzakelijk

Uitdagingen

- Juridisch: volwaardige en volwassen positie energiegemeenschappen garanderen
- Geld: professionalisering, samenwerking en projecten
- Samenwerking: gemeente en cooperaties zijn 2 werelden

Ondersteunen Energiegemeenschap door gemeente - Diensten

Recht te bepalen wie het best een overheidstaak kan uitvoeren: verticaal (diverse overheden) of horizontaal (overheid, markt of gemeenschap?)

Gemeente bepaalt objectief toetsingskader Energiegemeenschap of Warmtegemeenschap

Amsterdam: Register van Commons ?

Ondersteunen Energiegemeenschap door gemeente - Diensten

Energiegemeenschap is commerciële onderneming.

Aanbesteding, evt. voorrang voor sociale onderneming

Energiegemeenschap is geen commerciële onderneming

Gemeente bepaalt of dienst of product voor markt, overheid of gemeenschap is. In het laatste geval is er een voorkeur voor de lokale gemeenschap als uitvoerder. Eventueel meerdere in samenwerking.

Ondersteunen Energiegemeenschap door gemeente - Staatssteun

Subsidieverlening.

- Voor organisatie subsidiebeleid aan de voorkant zorgvuldig en sluitend opbouwen.
Daarna zijn projectsubsidies eenvoudiger aan geselecteerde organisaties te verstrekken.
- Voordeel is dat jaarlijkse verantwoording goed gebruikt kan worden voor periodieke bijstelling van subsidies en voorwaarden.

Ondersteunen Energiegemeenschap door gemeente - Staatssteun

Uitzonderingen op meldingsplicht en toets EU

- Dienst van Algemeen Economisch Belang

Diensten van algemeen economisch belang zijn economische activiteiten die een publiek belang dienen. De ondernemers of overheden die een DAEB uitvoeren bieden hun dienst aan op 'een markt'. Doorgaans is er sprake van onrendabele activiteiten en/of van activiteiten die de markt ontoereikend naar (sociaal-) maatschappelijk verantwoorde voorwaarden kan uitvoeren. Hierdoor moeten ondernemingen, die met een DAEB belast zijn, worden gecompenseerd voor de openbare diensten die zij uitvoeren Soms aanbestedingsplicht

- Algemene Groeps Vrijstelings Verordening (AGVV)

Voorwaarden aan uitzonderingen op ongeoorloofde staatssteun

Steun voor de bescherming van het milieu, energie- efficiëntie in gebouwen, oplaadinfrastructuur

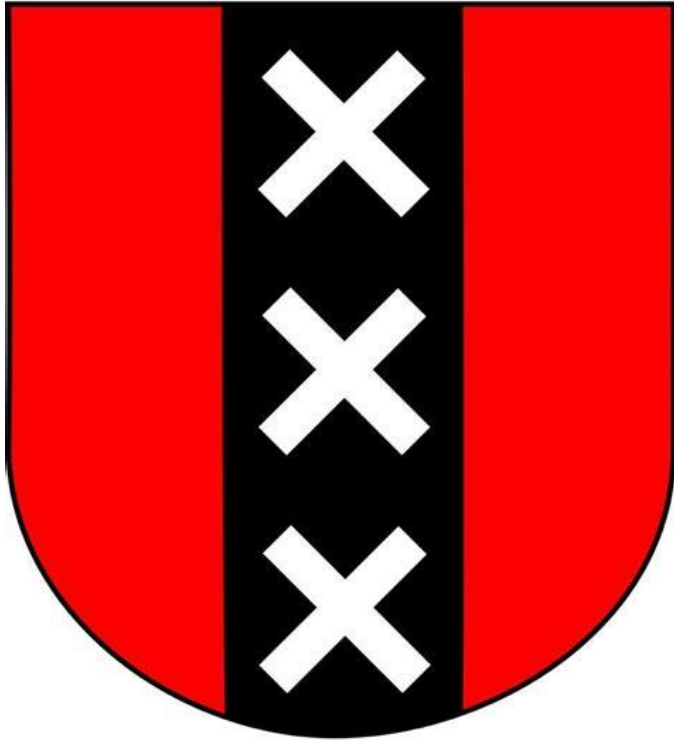
Rentesubsidies, leningen, garanties en risico financiering.

- De Minimis regeling

Bijdragen tot € 300.000 in 3 jaar

Geldt voor groep

APEC

- Producerend
- Puur
- Presterend
- Prachtig
- Professioneel
- Paraat
- Proletarisch
- Praktisch
- Progressief
- Proberend
- Post-fossiel
- Prettig
- Populair
- Preferent
- Productief

Verder lezen, nazoeken en opfrissen

Literatuurlijst

Academie.energiesamen.nu